

Hørings svar til læreplanfornyelse i KRLE/Religion og etikk

IKOs svar på andre utkast til kjerneelementer i KRLE/RE

IKO – Kirkelig pedagogisk senter mener at det er mye bra i andre utkast til kjerneelementer i KRLE/RE og at det for det meste er en god utvikling fra forrige framlegg. Men vi ser også noen deler som er problematisk. Vi vil gi innspill særlig knyttet til det manglende blikket for kultur/kulturarv i utkastet og en mulig fallgrube i forbindelse med kritikkens plass.

Hovedinnspill til kjerneelement 1 (forståelse for religioner og livssyn på individ-, gruppe- og samfunnsnivå): kultur og kulturarv

I omtalen av begrunnelsen for kjerneelement 1 står det at «vi ønsker å fokusere på at det ikke er kunnskapen for kunnskapens egen del som er sentral, men hvordan den gir oss en større forståelse for sammenhenger», og det legges stor vekt på det eksemplariske og fleksible. Vi er ikke blinde for at dette kan være i tråd med en del av tenkningen som ligger til grunn for denne revisjonen, med vekt på dybdelering og overførbarhet. Ny overordnet del av læreplanverket innebærer også langt mindre vektlegging av den kristne kulturarven, og her står ikke lenger at den kristne kulturarven er «ein djup straum i vår søge – ein arv som sameiner oss som folk på tvers av trusretningar» slik det gjorde i den forrige generelle delen. Men med det foreliggende utkastet ser vi konturene av en pendel som svinger alt for langt. For det står i gjeldende formålsparagraf at «opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapet til og forståinga av den nasjonale kulturarven», og den nye overordna delen av læreplanen sier at «skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring». Dette er føringer som planene for KRLE/RE må ta hensyn til, og som vi ikke ser er godt nok ivare tatt i det foreliggende utkastet.

KRLE-faget bør være et fag som bidrar til at elevene får utvida kjennskap til og forståelse av den nasjonale kulturarven, og for å oppnå dette er det en del kulturelt sentrale tekster, forestillinger og praksiser som KRLE-faget bør gi elevene kjennskap til. Da blir det problematisk å si at den kunnskapen elevene skal få ikke er viktig for kunnskapens egen del, men for å forstå sammenhenger, slik det står i utkastet. «Fagets kjerneelementer er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget» står det også innledningsvis i utkastet - og vi mener at en anvendelse av faget må innebære det å kunne kjenne, gjenkjenne, få økt forståelse av og gripe henvisninger og allusjoner til sentrale elementer i den nasjonale kulturarven. Dette har også relevans for bruken av begrepet «eksemplarisk» i læreplanen: De mest sentrale tekstene, forestillingene og praksisene i vår kulturarv er ikke bare betydningsfulle som eksempler.

Den nasjonale kulturarven omfatter selvsagt mye mer enn kristen tro og tradisjon, men kristen tro og tradisjon er en viktig del. Et konkret eksempel: KRLE-faget bør legge til rette for at elevene faktisk skal kjenne Fadervår fordi Fadervår er en så sentral bønn innen vår kultur. Kjennskapet til Fadervår er viktig for kunnskapens egen del, kjennskapet til Fadervår er ikke bare viktig som et eksempel på en type bønn, men som et kulturelt sentralt uttrykk.

I de foreliggende utkastene til læreplaner i musikk og norsk er kultur reflektert inn på en bedre måte. I musikkplanen står det for eksempel at «gjennom å oppleve musikk sammen forankres elevene i kulturen og historien, samtidig som de er med på å skape felles kultur og historie» mens norskplanen sier at «Elevene se skal tolke, reflektere, analysere, vurdere og undre seg over tekster fra nåtid og fortid (...). Teksten knyttes til kulturhistorisk kontekst og elevenes egen samtid og livssituasjon». Også KRLE-faget bør ha med kulturformidling/forankring og -refleksjon som en viktig dimensjon ved faget.

Dogmer/trosinnhold?

I omtalen av det samme kjerneelementet (element 1, forståelse for religioner og livssyn på individ-, gruppe- og samfunnsnivå) vil vi også nevne ett moment knyttet til hva som trekkes fram av faginnhold. Her står det i utkastet at «fortellinger, praksiser, materielle uttrykk og verdier inngår i faginnholdet». Dette leser vi ikke som en eksklusiv liste, men vil likevel foreslå at trosinnhold eller dogmer bør føyes til lista. Kanskje kan dogmer/trosinnhold forstås som en så selvsagt del av kunnskapen om religion at det ikke behøver nevnes eksplisitt, men vi mener det vil være bra om kunnskap om (systemer av) normative fortolkninger synliggjøres.

Om temaet kritikk

Under kjerneelement 2 (utforske religioner og livssyn som sammensatte og omdiskuterte fenomener gjennom ulike metoder) står det at «forståelsen av religioner og livssyn utdypes og utfordres gjennom en kritisk holdning til kilder, normer og definisjonsmakt». Under kjerneelement 4 (evne til å ta andres perspektiver), står det at «kritisk tenkning og evne til å reflektere over maktperspektiver og normer inngår i faget».

Selvsagt skal elever lære kritisk-analytisk tilnærming, men vi ser en mulig utfordring knytta til omfanget av kritikk. Karin Kittelman Flensner viste i sin avhandling «Religious Education in Contemporary Pluralistic Sweden» at det var en sekularistisk diskurs som dominerte i svenske klasserom. Å være ikke-religiøs var det normale og nøytrale, mens det å være religiøs ikke var kompatibelt med å være moderne, rasjonell og selvstendig tenkende. Dette er en aktuell utfordring i norsk sammenheng også, der det nå er et mindretall som oppgir å tro på Gud. Spørsmålet er om en sterk vektlegging av kritikk kan gjøre at elever med en religiøs tro opplever at denne ikke aksepteres, at den problematiseres for mye, at det nøytrale er å være kritisk til religion. Kan for eksempel det å tro på en religiøs åpenbaring bli for krevende om den kritiske tilnærmingen får for stor plass? Er kraften i en dominerende sekularistisk diskurs nok tatt hensyn til – er det tenkt nok motvekt til denne diskursen til at religiøse elever opplever at faget gir rom for deres religiøse tro? Kanskje er det det, men vi ønsker å melde det inn som en problemstilling til det videre arbeidet.

Verdier og verdigrunnlag

I spørsmålet om hvilke perspektiver fra verdigrunnlaget som er spesielt relevant for faget, mener vi at formålsparagrafens eksplisitte tilknytning mellom verdier og religions- og livssynstradisjoner bør tematiseres.

Oslo 7. november 2017

Marianne Uri Øverland
Direktør